

REVOLUTIA RUSA

Esecurile dezaastroase ale Rusiei in timpul Primului Razboi Mondial, au dus la detronarea tarului, in 1917. In octombrie, infiintarea primului regim comunist a marcat inceputul unei noi ere in istorie.

Pana in 1914, guvernul tarist pare sa fi controlat miscarile revolutionare care amenintaseră existenta, inabusind revolutia din 1905. Tarul a ramas un autocrat (conducator absolut), si singura concesie in favoarea ideilor liberale si democratice a fost tolerarea unui "parlament" lipsit de putere, Duma. Izbucnirea Primului Razboi Mondial a intarit si mai mult acest regim. Ca in multe alte tari, razboiul a general un val de entuziasm patriotic, asigurand guvernului sprijin popular. Sentimentul national s-a accentuat atat de mult incat numele german al capitalei, St. Petersburg, a fost schimbat cu varianta sa rusa, devenind Petrograd.

Schimbarea situatiei

Aceasta situatie a inceput sa se schimbe, deoarece imprejurarile au pus in evidenta inapoierea Rusiei si incompetenta conducatorilor sai. Numeroase armate au fost conduse pe campul de lupta, insa fabricile nu erau capabile sa le aprovizioneze cu destule arme. Sistemele administrative si de transport au fost distruse, provocand dificultati atat in orase, cat si pe front. Armatele au luptat cu darzenie, dar nu au putut sa faca fata fortelor germane, bine organizate si aprovizionate. Deoarece milioane de rusi erau masacrati si alte milioane de soldati erau recrutati pentru a le lua acestora locul, moralul rusilor era la pamant. Liderii politici erau impartiti in tabere, instigandu-se unii pe altii; in decembrie 1916 a izbucnit un mare scandal, cand aristocratii l-au ucis pe calugarul Rasputin, despre care se credea ca are o influenta negativa asupra guvernului.

In ciuda atmosferei generale apasatoare, revolutia din februarie 1917 a fost neasteptata, spontana si s-a incheiat fara varsare de sange. In data de 23, o greva a izbucnit la Petrograd, care a evoluat rapid intr-o greva generala. Regimentele din capitala au refuzat sa lupte impotriva muncitorilor si a autoritatilor nou create. Cand generalii de pe front au refuzat sa-l sprijine, tarul Nicolae II a abdicat pe 2 martie, oferind tronul fratelui sau, marele duce Mihai. Observand ca situatia creata nu avea iesire, Mihai a refuzat, iar dinastia Romanov, veche de 300 de ani, a luat sfarsit.

Duma fusese dizolvata de tar, dar o parte din membri aflati la conducerea acesteia s-au unit pentru a forma un Guvern Provizoriu -adica un guvern temporar care detine puterea pana la desfasurarea alegerilor libere. Sustinut de printul Lvov, Guvernul Provizoriu a fost constituit din conservatori si liberali, cu un singur socialist, Alexandru Kerensky. Guvernul a introdus cateva reforme democratice, dar multe probleme - legate de soarta

proprietatilor intinse ce apartineau tarului, Bisericii si marilor proprietari de pamant - nu au fost puse in discutie.

Puterea sovietelor

Practic, guvernul a avut mai putina autoritate decat sovietele. Acestea erau consilii, alese direct de muncitori si tarani, soldati si marinari si functionau in orase, fabrici si cazarmi. Cel mai mare a fost Sovietul din Petrograd, care a jucat un rol important in evenimentele din anul 1905, inainte de a fi suprimat, dar a fost format din nou in primele zile ale Revolutiei din februarie. Reflectand in mod direct opiniile celor mai active elemente ale maselor, sovietele reprezentau o forta revolutionara foarte puternica; de exemplu, in ziua dinaintea abdicarii tarului, Sovietul din Petrograd a emis un ordin prin care comitetele de soldati aveau sarcina de se ocupa de trupe, permitandu-le ofiterilor sa-si exercite autoritatea doar pe campul de lupta.

Desi majoritatea delegatilor in Sovietul din Petrograd apartineau unui grup socialist, la inceput au fost de acord sa coopereze cu Guvernul Provizoriu. De asemenea, guvernul a admis mai multi ministrii socialisti, in timp ce Kerensky s-a ridicat treptat, devenind ministru de razboi si, in final, in iulie 1917, prim-ministru. Totusi, politica lui Kerensky de a purta razboi, se afla in opozitie cu dorintele sovietelor, reprezentate de soldati atrasi de ideea pacii imediate.

Lenin si bolsevicii

Aceasta politica a pacii imediate era politica bolsevichilor, ce constituiau unul dintre partidele politice. Acestia formau un partid marxist (bazat pe principiile si ideile lui Karl Marx), asteptand cu nerabdare izbucnirea unei revolutii socialiste si infiintarea unui stat muncitoresc. Conform teoriei marxiste, acest lucru trebuia sa se intample in tarile "capitaliste" industrializate, unde clasa muncitorilor, denumita si proletariat, era foarte dezvoltata - si nu intr-o societate formata cu precadere din tarani, cum era Rusia. Cei mai multi bolsevici considerau ca trebuie sa-si amane intentiile si sa ramana in opozitie pana cand Rusia avea sa devina un stat industrial modern.

Lenin (1870-1924), liderul bolsevic, nu era insa de aceeaasi parere. Vechi revolutionar, acesta s-a intors in Rusia in aprilie 1917, dupa perioada de exil petrecuta in Elvetia; autoritatile germane si-au dat seama ca el si tovarasul sau de exil vor zadarnici eforturile de razboi ale Rusiei si le-au permis sa traverseze Germania intr-un tren blindat, pentru a ajunge in tara lor prin Finlanda.

Dupa sosire, Lenin a incercat sa-i convinga pe ceilalti bolsevici sa pregateasca o insurectie, pentru ca apoi sa preia puterea. La inceput, bolsevicii au respins aceasta idee dar, in final, Lenin a reusit sa-i convinga. Aparent o persoana indiferenta, acesta a dat dovada de sinceritate, onestitate si o mare putere de convingere, care au depasit toate obstacolele, facandu-l cel mai mare lider revolutionar din acea vreme.

Toata puterea sovietelor

Evenimentele ce se petreceau in Rusia au favorizat politica lui Lenin. In timpul verii, o noua ofensiva a dat gres, iar conditiile de pe front s-au inrautatit mai mult ca niciodata. In

toate zonele taranii au inceput sa imparta pamanturile, fara sa astepte prevederile reformelor promise. Multi soldati au dezertat, fie pentru a-si primi partea de pamant ce revenea fiecaruia, fie pentru a ingrosa randurile activistilor politici din orase. Sloganele bolsevichilor, "Pamant, Paine si Pace" si "Toata Puterea in Mainile Sovietelor", atrageau din ce in ce mai multi suporterii, iar numarul bolsevichilor in cadrul sovietelor crestea in mod constant.

Totusi, vara anului 1917 a fost o perioada foarte agitata: Lenin a trebuit sa se ascunda (dupa ce nu a reusit sa preia puterea printr-o lovitura de stat), iar cel mai abil dintre ceilalti lideri bolsevici, Trotsky, a fost arestat. In cele din urma, criza a trecut, si, pana in luna octombrie, bolsevicii erau pregatiti sa preia puterea. Sustinuta de soldatii si muncitorii din Petrograd, revolutia din octombrie a constituit de fapt o lovitura de stat rapida, desfasurata in noaptea de 24-25 octombrie 1917, care a implicat lupte scurte. Palatul de Iarna, resedinta Guvernului Provizoriu, a fost capturat. Kerensky a scapat si, dupa incercari zadarnice de a opune rezistenta, a plecat in exil in SUA. Insurectia a fost programata sa aiba loc in timpul Congresului national al sovietelor de la Petrograd si a fost desfasurata in numele acestuia. Congresul a numit atunci un nou guvern bolsevic - Consiliul Comisarilor Poporului - cu Lenin in frunte; acesta a rostit celebra declaratie: "Vom incepe acum sa cladim ordinea socialista."

Noul guvern si-a inceput activitatea prin nationalizarea bancilor si pamantului - fapt ce insemna acordarea unor mari proprietati taranilor. Printre alte metode de modernizare, s-a aflat si adoptarea calendarului gregorian, folosit pretutindeni in Vest; pana la aceasta reforma (ianuarie 1918), calendarul rus fusese cu 13 zile in urma, asa ca, socotind dupa calendarul vestic, Revolutia din februarie a avut loc in martie, iar cea din octombrie in noiembrie.

Asigurarea pacii

Bolsevicii au elaborat si un program pentru pace. In noiembrie 1917, Trotsky a negociat un armistitiu prin care sa suspende ostilitatile cu Germania. Conditii pentru pacea permanenta, impuse de Germania, au fost atat de dure, incat pana si bolsevicii au ezitat sa le accepte, dar, in cele din urma, in martie 1918, vazand ca nu au alta solutie, au semnat tratatul de la Brest - Litovsk. Teritorii intinse au fost cedate, insa Rusia parea sa-si fi castigat libertatea.

Partidul Comunist

Bolsevicii si-au tinut promisiunea de a organiza alegeri pentru o Adunare Constituenta (adunare sau parlament insarcinat cu elaborarea unei constitutii). Insa, majoritatea voturilor au fost in favoarea Revolutionarilor Socialisti, un partid antimarxist, cu radacini puternice in mediul rural; bolsevicii, care se bazau pe mediul urban si fabrici, au castigat cam un sfert din voturi. Adunarea Constituenta s-a reunit in ianuarie 1918, dar a fost imediat destramata de Armata Rosie a bolsevichilor. Curand, s-a dovedit ca bolsevicii nu aveau de gand sa imparta puterea nici macar cu tovarasii lor socialisti. Partidul Bolsevic a fost redenumit Partidul Comunist, iar noua constitutie dadea teoretic putere politica sovietelor, asigurandu-se in acelasi timp ca acestea vor ramane sub controlul Partidului

Comunist. După desființarea tuturor celorlalte partide, "dictatura proletariatului" - de fapt dictatura Partidului Comunist - s-a instaurat cu adevărat.

Dramaticul Război Civil

Măsura în care aceste lucruri au fost justificate de presiunea acțiunilor revoluționare, este discutabilă. Adevărat era însă că atât-așteptata libertate întârzie să apară. La sfârșitul anului 1917, cazacii de pe Don s-au revoltat, iar în cursul anului 1918, Rusia bolșevică s-a simțit amenințată din toate părțile de Armata Albă (contra-revoluționară). Aceasta a fost ajutată de expedițiile militare ale mai multor țări, inclusiv Marea Britanie, Franța, SUA și Japonia. Armata Albă a fost încurajată și de Aliați, indignați de faptul că bolșevicii mcheiaseră o pace separată cu Germania; dar acțiunile lor reflectau și nemulțumirile claselor conducătoare de pretutindeni, vis-a-vis de un regim care nu respecta proprietatea privată. Revoluția Rusă era deja un fenomen internațional, puternic dezaprobat sau susținut în celelalte țări.

Războiul Civil, în care Teroarea Albă s-a opus Terorii Rosii (bolșevicii), a fost devastator. În ciuda celor întâmplătoare, noul regim a supraviețuit, a învins Armata Albă, i-a forțat să se retragă pe cei care le-au stat în cale, angajându-și propria armată într-un război cu Polonia. Acestea au fost, în mare, realizările Armatei Rosii, organizată de Trotsky, la care au contribuit obiectivele confuze și păreri împărțite ale Armatei Albe, de la opoziția socialistă la reacționarii țariști. Printre victimele Războiului Civil s-au numărat și țarul cu familia sa, împușcați în timpul captivității lor la Ekaterinburg, de către bolșevicii hotărâți să împiedice eliberarea lor prin intervenția Armatei Albe.

Consecințele groaznice ale războiului

Până la sfârșitul anului 1920, Războiul Civil s-a încheiat, dar consecințele lui au fost teribile. Aflându-se într-o situație complicată, bolșevicii le-a scăzut febra idealismului, impunându-le muncitorilor disciplina militară, confiscând cerealele de la țărani și folosindu-se de Cheka, poliția secretă, la fel de dură ca și Okhrana țarișta (cuprindea aproape aceiași indivizi), dar mult mai eficientă. De vreme ce pierderile și deziluziile devastatorului Război Civil au spulberat sprijinul dat de mase bolșevicilor, aceștia au început să se supună conducerii represive a unui singur partid și, astfel, o nouă eră a autocratiei s-a instalat în Rusia.

Războiul Civil a ruinat economia Rusiei, iar după terminarea acestuia, bolșevicii au ajuns la concluzia că naționalizarea, constrângerea țăranilor, precum și alte trasături ale "Comunismului de război" nu aveau rezultate. În martie 1921, Lenin a introdus Noul Plan Economic (NPE), autorizând numeroase activități ale afacerilor private și comerțul cu activități ale afacerilor private și comerțul cu produse agricole. În ciuda foametei din 1921/22, Rusia a început să-și revină.

URSS

Nerevenindu-și complet după ce a fost ranit de un asasin, Lenin a suferit atacuri cerebrale în mai și decembrie 1922, rămânând parțial paralizat. La conducerea guvernului se aflau în special asociații lui, care interveneau deja în treburile statului. Unul dintre ei, Iosif Stalin, a negociat tratatul care prevedea unirea Rusiei cu republicile bolșevice formate din

regiuni ale vechiului imperiu rus, recuperate in timpul Razboiului Civil. Noua federatie, ce se intindea de la Belorusia si Ucraina pana in Siberia, a fost denumita Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS), prescurtata adesea Uniunea Sovietica. Trei saptamani mai tarziu, pe 21 ianuarie 1924, Lenin a incetat din viata, lasand nesigur viitorul noului stat.

DATE IMPORTANTE

1914

Rusia intra in Primul Razboi Mondial.

1917

Februarie: tarul abdică; Formarea Guvernului Provizoriu.

Iunie: ofensiva rusa se prabuseste.

Iulie: Kerensky devine prim-ministru.

Octombrie: bolsevicii inlatura Guvernul Provizoriu.

1918-20

Razboiul Civil.

1918

Martie: Tratatul de la Brest- Litovsk.

Partidul Bolsevic redenumit Partidul Comunist.

Iulie: tarul si familia sa sunt impuscati.

1919

Este infintata Internationala a III-a (organizatie comunista internationala).

1920

Razboiul ruso-polonez.

1921

Este introdus Noul Plan Economic (NPE).

1923

Formarea URSS.

1924

Moartea lui Lenin.